

SPRÁVANIE ÚČASTNÍKOV TURNAJA

Prázdninové mesiace júl a august sú v termínovej listine tenistov vyhradené turnajom.

Uskutočňuje sa ich značný počet rôznych tried pre všetky vekové kategórie. V nasledujúcich riadkoch uvedieme základné pravidlá, ktorými by sa mali riadiť všetci účastníci turnajov.

Osoby, ktoré sa vyskytujú na dvorcoch v priebehu turnaja budeme nazývať **účastníkmi turnaja**. Ide o nasledovné skupiny:

- hráči
- sprievod hráčov (rodičia, tréneri, ...)
- organizátori turnaja, vrátane rozhodcov
- diváci

Športovým cieľom turnaja je umožniť súťaženie hráčov v súlade s pravidlami tenisu a vopred stanovenými podmienkami. Organizácia turnaja sa riadi Rozpisom turnaja, Pravidlami tenisu a Športovo – technickými predpismi. Vo svojom konaní by všetci účastníci turnaja mali dodržiavať všeobecné pravidlá slušného správania. Ide najmä o rešpektovanie práv druhých osôb, ohľaduplnosť a toleranciu k iným názorom. Niektoré konkrétne normy sú uvedené v príslušných predpisoch, osobitne v Kódexe správania (platnom od 1. 12. 2003).

Základný princíp súťaží je uvedený v Čl. 2 Súťažného poriadku:

„Ustanovenia tohto súťažného poriadku sa musia uplatňovať tak, aby sa zaistil poriadok v súťažiach, ich hladký a regulárny priebeh, a aby sa v plnej miere uplatnila zásada, že o víťazstve v zápase a stretnutí má rozhodovať výsledok na ihrisku.“

Hráči prišli na turnaj, aby súťažili a všetci ostatní účastníci by mali prispieť k tomu, aby ich súťaženie sa odohrávalo na ihrisku a v súlade s princípmi fair play. Tento princíp predpokladá, že podmienky pre súperiacich hráčov sú v rámci možností rovnaké, čo je dôležitou úlohou organizátorov.

Pozrime sa podrobnejšie na niektoré zásady správania pre jednotlivé skupiny účastníkov.

Hráči

Správanie hráčov počas zápasu špecifikuje najmä Kódex správania.

Vyžaduje, aby *hráči nastupovali na zápas v čistom a slušnom oblečení* (o vhodnosti rozhoduje s konečnou platnosťou vrchný rozhodca). Niektoré druhy oblečenia sa výslovne zakazujú (napr. plavky). Pokiaľ hráči nastupujú v teplákovvej súprave, môže rozhodca v závislosti od počasia požiadať hráča, aby si tento odev po rozohrávke odložil.

Špecifikuje za akých podmienok môže hráč *opustiť dvorec*. Jav, ktorého sme často svedkami, že hráč sa (napr. po sete) jednoducho zoberie preč, je neprípustný. Musí mať súhlas rozhodcu,

ktorému uvedie dôvod (musí byť v súlade s predpismi). Ak nie je rozhodca prítomný, musí dôvod oznámiť súperovi. Opustenie dvorca je možné na primeraný čas, čo závisí aj od dôvodu jeho opustenia (špecifické podmienky platia v prípade zranenia hráča).

Ďalšie predpisy určujú *povinnosť dohrať zápas*, pokiaľ neexistuje primeraná príčina a navyše musí sa *snažiť o víťazstvo*. Iba málo hráčov si uvedomuje, že „zabalenie“ zápasu, zlostné „odchodenie“ môže rozhodca postihovať v súlade so sadzobníkom trestov.

Významným predpisom je pravidlo o *zdržiavaní hry*. Hovorí, že hra má byť plynulá, bez zbytočných prestávok. Hráč má čas 20 s medzi jednotlivými bodmi a 90 s pri striedaní strán (po ukončení setu 2 min., ale následne sa po prvej hre strieda bez prestávky). Častým javom je, že niektorí hráči po dlhších výmenách potrebujú načerpať sily a porušujú tento predpis. Súper sa môže dožadovať nápravy požiadaním vrchného rozhodcu, aby zabezpečil plynulosť hry. Podobne nie je prípustná veľmi dlhá príprava na podanie, prípadne zdržiavanie pri príprave na jeho vrátenie.

Osobitným predpisom na turnajoch je zákaz *dávať pokyny* hráčovi. Tu treba citlivo rozlišovať medzi povzbudzovaním hráča, čo je iste pozitívnym javom. Dávanie rád je však neprípustné. Pokriky ako „bojuj“, „pod“, „zaber“ a podobne možno vnímať ako povzbudzovanie, naopak taktické pokyny, kam a ako hrať, čo robiť (napr. „zlepši nohy“) sa posudzujú ako neprípustné pokyny. Posudzovanie konkrétnych výrokov je v kompetencii rozhodcu, pričom pokyny nemusia byť iba slovné. Treba si uvedomiť, že porušením tohto predpisu sa trestá hráč, teda ten, ktorému sú pokyny určené a nie ten (rodič, tréner, ...), ktorý pokyny dáva.

Veľkú skupinu porušovania predpisov tvorí *neslušné*, prípadne *nešportové správanie*.

Nachádzajú sa v nej vulgárne výrazy, obscénne gestá, zlostné odpaľovanie lôpt, poškodzovanie rakety, výstroja (hádzanie rakiet, úmyselné poškodzovanie výpletu, ...), slovné napádanie, urážanie súpera, prípadne rozhodcu, či iných osôb. Mimoriadnym prípadom je fyzické napadnutie, ktoré sa trestá okamžite a následne aj v disciplinárnom pokračovaní.

Rozhodca môže postihovať aj rôzne nešportové prejavy ako je zosmiešňovanie súpera, klamanie pri hre bez rozhodcu, rušenie súpera v hre a podobne.

Hra bez rozhodcu je špeciálne náročná na správanie hráčov. Mnohí majú nesprávne návyky, ktoré často vedú k zbytočným sporom. Uvedme aspoň niektoré princípy (pozri Zásady pre hru bez hlavného rozhodcu, Príloha č. 7 Súťažného poriadku). Prvou zásadou je sústavné počítanie nahlas, ktoré minimalizuje spory o aktuálny stav. Rovnako dôležité je hlásenie všetkých chybných lôpt („aut“, „za“, ...) a následné oznámenie stavu. Veľmi často sa vyskytuje signalizácia rukou, čo si niekedy súper nevšimne a vznikajú spory po ďalších loptách. Najčastejšie sa vyskytujú spory o loptu, keď jeden z dvojice ju považuje za dobrú

a druhý za chybnú. Lopta je „aut“, ak je viditeľná medzera medzi čiarou a loptou mimo (na antuke je možná kontrola otláčku lopty). Všetky ostatné lopty sa považujú za dobré, a malo by sa pokračovať v hre. Stávajú sa i prípady, keď hráč hlási „aut“ a ukáže stopu inej lopty. Samozrejme, súper ukazuje inú loptu a riešenie prípadu je pre rozhodcu zložitú. Pokiaľ sám nevidel situáciu, rozhoduje v prospech hráča, ktorý hlásil „aut“ na svojej strane. V tomto prípade má súper pocit krivdy a niekedy je náročné vyrovnať sa s touto situáciou. Jedinou možnosťou je psychicky zvládnuť tento stav, bojovať a požiadať rozhodcu, aby sledoval hru (najmä ak je dôležitý stav v závere setov). Ak rozhodca zistí, že niektorý z hráčov klame, má možnosť trestať ho za nešportové správanie. Pri hre bez hlavného rozhodcu sa najviac prejavuje zmysel pre fair play. Medzi hráčmi, ktorí sa často stretávajú, a teda sa dobre poznajú, všetci vedia o tých, ktorí klamú. Zostáva dodať, že hráč, ktorý verí vo svoje schopnosti sa k podvádaniu nezníži.

Správanie hráčov v čase, keď nehrajú, sa riadi princípmi slušného správania a niektorými športovými predpismi. Hráč musí byť počas celého turnaja k dispozícii organizátorovi, musí najmä sledovať časový program, aby sa mohol pripraviť na svoje stretnutia a nastupovať včas. Opustenie dvorcov by malo byť iba so súhlasom organizátora. Na dvorcoch a v ich okolí by sa mal správať tak, aby svojou činnosťou nerušil hrajúcich. Treba upozorniť, že za priestupky uvedené v Kódexe správania možno hráča potrestať aj keď sa ich dopustí mimo dvorca (napr. zlomenie rakety po zápase, urážlivé výroky ...).

Vyskytujú sa prípady, keď hráč (jeho zástupca) nie je spokojný s postupom rozhodcu, či už vo výklade pravidiel alebo s jeho postupom v konkrétnej situácii. Prvým krokom by mala byť konzultácia prípadu, overenie si argumentov, že rozhodca nepostupoval správne. Následne sa možno obrátiť na organizačný výbor turnaja a prerokovať prípad na tejto úrovni. Ak nepríde k dohode, možno podať oficiálne námietky v súlade so Súťažným poriadkom (Čl. 153 – Čl. 162). Organizačný výbor posúdi námietky (podané v zmysle predpisov) a dá písomné stanovisko (musí byť súčasťou správy z podujatia). Ak napriek tomu má hráč pocit krivdy, mal by o prípade informovať riadiaci orgán súťaže (na turnajoch A, B je to STZ, na turnajoch C, D je to príslušný RTZ) a žiadať o preskúmanie. Treba podotknúť, že pokiaľ ide o situáciu počas hry, výsledok ukončeného zápasu sa nezmení, ale možno vyvodit' dôsledky voči zúčastneným osobám.

Spríevod hráčov

V mnohých prípadoch sprevádzajú hráčov rodičia, či iní príbuzní alebo tréneri. Aj ich správanie významne ovplyvňuje priebeh turnaja. Na jednej strane znalosťou predpisov môžu uľahčiť organizátorom riadenie turnaja, na druhej strane môžu svojím konaním pozitívne

vplývať na výkon hráča. Samozrejme, sú i opačné príklady. Navyše si treba uvedomiť, že najmä na turnajoch žiakov sú pozorne sledovaní mnohými deťmi, ktoré aj prostredníctvom ich správania formujú svoje postoje. Istota, viera v schopnosti svojich detí (zverencov) sa prenáša aj na hráčov.

V priebehu zápasov je dôležité, aby nezasahovali do hry. Nielen porušovaním predpisu o dávaní pokynov, ale aj v iných situáciách. Častým javom je „hlásenie“ chybných lopt. V mnohých prípadoch je hlásenie „aut“ skôr želaním ako skutočnosťou. Býva často na mieste kde sprievodca nemohol objektívne loptu vidieť, navyše mnohí nevedia loptu sledovať. Často sa vyskytli prípady, keď po takom hlásení ukazovali loptu, ktorá bola na celkom inom mieste. Hlásenie chýb je vecou hráčov a zasahovanie sprievodu vedie iba k nervozite, pocitom krivdy a v konečnom dôsledku poškodzuje hráčov. Problémom býva aj intenzívne prežívanie zápasov svojich zverencov. Mnohé reakcie nepridávajú hráčom na pohode, ba vyskytujú sa aj hádky medzi hráčom a rodičom. Táto problematika je veľmi široká a vyžaduje si samostatný príspevok fundovaného psychológa.

Samostatnou kapitolou je ovplyvňovanie časového priebehu turnaja. Za dodržiavanie predpisov o časovom programe, o prestávkach medzi stretnutiami, o počte zápasov v jednom dni, je zodpovedný organizátor a vrchný rozhodca. Predpisy hovoria o hraničných hodnotách, organizátor môže určiť aj iné hodnoty, pokiaľ sú výhodnejšie pre hráčov. Napríklad prestávka medzi dvoma zápasmi jedného hráča musí byť *minimálne* 60 minút. Stáva sa, že súper sa po hodine dožaduje, aby organizátori druhý zápas nasadili. Predĺženie tejto doby je v kompetencii organizátora, ba v súlade s princípom umožniť rovnaké podmienky na výkon, by organizátor mal poskytnúť hráčovi, ktorý hral dlhý náročný predchádzajúci zápas, podstatne viac času na oddych.

Medzi sprievodom hráčov a organizátormi vzniká občas napätie, či spory. Obe strany by sa mali snažiť vyriešiť problém na mieste, vyjasniť si predpisy. To si vyžaduje pokojné konanie a racionálny prístup. Ak nepríde k dohode, možno podať námietky v súlade s predpismi alebo sa obrátiť na riadiaci orgán.

Organizátori turnaja

Organizátori turnaja, a osobitne rozhodcovia, ovplyvňujú rozhodujúcou mierou úspešnosť priebehu. Základom je znalosť a dodržiavanie všetkých predpisov, korektný postup pri rokovaní s účastníkmi. Nesmierne dôležitá je snaha urobiť maximum pre pohodu účastníkov, pre optimálne podmienky na výkony hráčov. V predchádzajúcom čísle sme uverejnili manuál pre vrchných rozhodcov, ktorý upozorňoval na podstatné stránky ich činnosti, rovnako je pripravený manuál pre organizátorov turnajov. Preto sa obmedzím iba na konštatovanie, že

kvalitných organizátorov si musíme veľmi vážiť, odvádzajú vynikajúcu prácu v prospech tenisu. Rovnako musíme upozorňovať na chyby, ktoré sa vyskytujú, aby sme dosahovali skutočné zvyšovanie úrovne organizovania turnajov. Údaje o organizačnom zabezpečení turnajov uvádza STZ na svojej internetovej stránke, účastníci si môžu overiť ich vierohodnosť.

Diváci

Divákov na turnajoch máme málo, väčšinou sledujú zápasy rodičia a sprievodcovia hráčov, preto na ich správanie platia rovnaké princípy ako na uvedenú skupinu. Diváka, ktorý rozumie tenisu, si musíme vážiť. Žiaľ, zatiaľ mu väčšinou poskytujeme málo informácií. To je úloha organizátorov i všetkých okolo tenisu. Pred väčším počtom divákov sa aj všetci účastníci správajú lepšie, viac kontrolujú svoje konanie a samozrejme, aj motivácia na podanie výborných výkonov je väčšia.